

Tre i innemiljø, psykologiske effekter

Av Anders Q. Nyrud

Sammenhengen mellom bruk av tre som byggemateriale og brukeres/beboeres helse har fått en del oppmerksomhet de senere årene. Trebruk ser også ut til å kunne ha positive helseeffekter, bla. virke stressreducerende og gi raskere innhenting etter krevende oppgaver. Fra miljøpsykologien vet vi at det er en klar sammenheng mellom tilstedeværelse av naturlige elementer i det bygde miljø og positive helseutfall.

En canadisk studie fra 2015 har gjennomgått forskningsresultater på området og går så langt som å konkludere med at vi er sunnere, gladere og mer produktive når vi har kontakt med naturen innendørs. Det foreligger noe forskning om positive psykologiske effekter fra trebruk, men fremdeles er det et beskjedent antall studier (Nyrud og Bringslimark 2010, Augustin og Fell 2015, Burnard og Kutnar 2015).

Positive holdninger

Generelt har folk positive holdninger til bruk av tre – både innen-

dørs og utendørs. Trevirke oppfattes som et naturlig materiale, og dette er en viktig årsak til at folk ønsker å bruke tre. Forskere ved Tretknisk har i samarbeid med kolleger i Finland og Slovenia studert hvordan forskjellige byggematerialer vurderes, og funnet at materialer av heltre er blant de få materialene som helt entydig opp-

Tromsø Villmarksenter.

Viken Skog.

fattes som naturlige. Dette resultatet er uavhengig av hvilket land respondentene kom fra. En gjennomgang av forskningsresultater som foreligger, gir et lignende bilde av brukeres preferanser for tre. Mennesker med forskjellig bakgrunn og fra forskjellige kulturer ser ut til å foretrekke lignende egenskaper ved trematerialer og treslag.

Sykehus

Tretknisk har arbeidet med en rekke problemstillinger knyttet til tre i innemiljø. Det har vært gjen-

omført rene eksperimenter om hvordan bruk av ubehandlet tre påvirker inneklimate og innemiljø, studier om personers preferanser for og holdninger til ulike trematerialer. Det har også vært gjennomført forsøk i sykehusmiljø der treinteriører har vært sammenlignet med bruk av naturbilder og kunst. Ved det nye St. Olavs Hospital i Trondheim ble det gjennomført en studie ved sykehuset for å undersøke trivsel i pasientrom.

I forbindelse med det samme forsøket ble det også undersøkt om bruk av tre på pasientrom påvirker luftkvaliteten. Dette ved å måle luftkonsentrasjon av flyktige organiske forbindelser (VOC) på til sammen åtte sykehusrom, med tre forskjellige interiørtyper (rom med trevegg av eik, rom med trevegg og rom med bare malte vegger). I tillegg til VOC-utslipp ble temperatur og relativ fuktighet også registrert. VOC-nivåene ble registrert før pasientene flyttet inn på avdelingen. Alle rommene var i størrelsesorden 115-170 ng / l, noe som regnes som lave verdier i nye bygg. Studien fant at bruk av tre i innredning av sykehusrom har en ubetydelig påvirkning på VOC-konsentrasjonen, noe som betyr at luftkvalitet og klima i sykehusrom ikke ble vesentlig påvirket av interiør i tre.

Innemiljø og velvære

For å få en dypere forståelse av menneskers oppfatning av sammenhengen mellom byggematerialer og velvære i innemiljø, har det vært gjennomført fokusgrupper i en rekke europeiske land (Østerrike, Finland, Frankrike, Norge og Sverige). I fokusgruppene ble deltakerne bedt om å dele sine meninger og erfaringer knyttet til følgende temaer; Naturlige byggematerialer, velvære i innemiljø, trematerialer, renhold, samt etikk og miljø. Valg av byggematerialer for innendørs bruk avhenger av bygningstype. I alle land var det positive holdninger til bruk av naturlige materialer, særlig tre, i boligbyggingen. Ulike aktører hadde ulike prioriteringer knyttet

Gvepseborg Restaurant 2014.

Interiør fra 1984.

til vaskbarhet og miljøaspekter som ofte ble vurdert å gå på bekostning av generelle estetiske egenskaper.

Bruk av treoverflater i boliger er noe som de fleste setter pris på. Det er ikke et like åpenbart valg i offentlige bygg og næringsbygg fordi dette avhenger av trender, og fordi trematerialer ikke nødvendigvis gir brukere det inntrykk-

et man ønsker å formidle. Det er klare fordeler med å bruke tre i helsebygg og andre institusjoner, som barnehager eller skoler. For å bidra til riktig bruk av tre i slike anvendelser, er det viktig at både industri og forskningsmiljøer satser på å dokumentere de psykologiske effektene av trebruk, og setter dette i sammenheng med hvordan treoverflater påvirker innemiljøet.